
**DEVELOPMENT OF MILITARY SKILLS IN CHILDREN FROM NUV BY
EDUCATIONAL NUCLEAR MUSICAL PRACTICE AND ELEMENTS OF MUSICAL
EXPRESSION**

Smilena Smilkova

University "Prof. Dr. Assen Zlatarov" - Burgas, Bulgaria, smilenads@abv.bg

Abstract: The curiosity of the children is the driving force of their behavior, their impulse for action, their flight of fantasy, the "discovery" of the world, their proof and self-affirmation to others and to themselves.

The pursuit of "discovery" has different manifestations in different children. It is manifested in the ways of perceiving and clarifying the reality of children's fantasy, its creativity, its courage, its ingenuity, its ingenuity.

This article examines the problem of developing soft skills in primary school children through certain educational cohorts in music education: Musical practice including perception and reproduction and Elements of musical expression. A literary review of the problem has been carried out. An attempt is made to identify the intersections between the music education in elementary school and the development of soft skills in the students.

Music is a serious "provocateur" in the expression of childhood. She, the music, educates, trains, stimulates, enthusiastically. "Invisible" as an image of time, the music introduces the children to the styles of different ages, to the thoughts and emotions of the people who lived "long ago" and "now," with the ways of expressing them both from the ethnos and from the personal creative vision of the composer. Music helps children walk around the world, worn by the wings of imagination and aided by the craftsmanship of the creators who have left behind the trail of personal and social understanding of the world and life.

Through the music practice of Perception, children learn about the masterpieces of renowned masters. Through the second element of the musical practice - Reproduction, they become interpreters, "interpreters" of the vast universe of human dreams, sorrows, desires, gusts, hopes. The nature and essence of the Elements of Musical Expression leads them to a logical and reasoned explanation of the difficult and enigmatic musical language.

How do the Educational Kernels Influence Musical Practice and Elements of Musical Expression on the Development of Soft Skills in Children of primary school? Comprehensive! They create listening and listening skills, feedback, flexibility and adaptability, thinking outside of the box, telling stories, personal and social organization, "seeing" and evaluating the positive.

Of course, learning music, understanding and performing it, creating soft skills during the learning period takes place over time - a long, gradual, permanent, labor-intensive process. But resisting the time, embracing music with the interest, curiosity and purity of the child's soul, it is the time that is grateful for the knowledge and wisdom of the formed spiritual person.

Keywords: primary school age, music, perception, reproduction, elements of musical expression, soft skills

**РАЗВИТИЕ НА МЕКИ УМЕНИЯ У ДЕЦАТА ОТ НУВ ЧРЕЗ ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ
ЯДРА МУЗИКАЛНА ПРАКТИКА И ЕЛЕМЕНТИ НА МУЗИКАЛНАТА
ИЗРАЗНОСТ****Смилена Смилкова**

Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – гр. Бургас, smilenads@abv.bg

Авторът изказват благодарност към научен проект №НИХ-413/2018 г. „Изследване на контекстните компетенции в предучилищна и начална училищна възраст и разработване на конкретни педагогически модели за подкрепа на детската личност“ за финансиране на настоящата работа.

Абстракт: Любознателността на децата е двигател на тяхното поведение, на импулса им за действие, за полет на фантазията им, за „откриването“ на света, за доказването и самоутвърждаването им пред другите и пред самите себе си.

Стремежът към „откривателство“ има различни проявления при различните деца. Той се проявява в начините на възприемане и изясняване на действителността от детската фантазия, в креативността ѝ, в смелостта, находчивостта, изобретателността ѝ.

В настоящата статия се разглежда проблемът за развитие на меки умения у децата от начална училищна възраст чрез определени образователни ядра в обучението по музика: Музикална практика, включваща възприемане и възпроизвеждане, и Елементи на музикалната изразност. Извършен е литературен обзор по проблема. Прави се опит да се открият пресечните точки между обучението по музика в началното училище и развитието на меки умения у учениците.

Музиката е сериозен „провокаатор“ в изразяването на детската същност. Тя, музиката, възпитава, обучава, стимулира, ентузиазира. „Невидима“ като образ, носеща се във времето, музиката запознава децата със стилистиката на различни епохи, с мислите и емоциите на хората, живели „отдавна“ и „сега“, с начините на изразяването им както от етноса, така и от личното творческо виждане на композитора. Музиката помага на децата да обикалят света, носени от крилете на въображението и подпомогнати от майсторството на творците, оставили след себе си следата на личното и обществено разбиране за света и живота.

Чрез музикалната практика *Възприемане*, децата се запознават с шедьоври на всепризнати майстори. Чрез втория елемент на музикалната практика – *Възпроизвеждане*, те стават интерпретатори, „гълкуватели“ на необятната вселена от човешки мечти, горести, желаня, пориви, надежди. Характерът и същността на Елементите на музикална изразност ги водят към логично и обосновано обяснение на трудния и енигматичен музикален език.

Как влияят образователните ядра Музикална практика и Елементи на музикалната изразност върху развитието на меки умения у децата от НУВ? Всеобхватно! Създават умения за слушане и изслушване, за приемане на обратна връзка, за гъвкавост и адаптивност, за мислене извън „кутията“, за разказване на истории, за лична и обществена организация, за „виждане“ и оценяване на позитивното.

Разбира се, ученето на музика, разбирането и изпълнението ѝ, създаването на меки умения в периода на обучението, протичат във времето – дълъг, постепенен, постоянен, изпълнен с труд процес. Но устоявайки на времето, „прегръщайки“ музиката с интереса, любознателността и чистотата на детската душа, то - времето - се отблагодарява с познанието и мъдростта на формираната одухотворена личност.

Ключови думи: начална училищна възраст, музика, възприемане, възпроизвеждане, елементи на музикалната изразност, меки умения

„Приоритетите на днешното образование са променени. Те се свързват преди всичко с развитието на ученика, на неговите социални умения, способности, отношения и други форми на поведение, които помагат за личностното израстване и реализация. Образованието прието в този социален аспект (проявен чрез основната функция на обучението) изпълнява множество задачи, в които заедно с усвояването на знанията се извеждат и умения“ [1].

Стратегическата рамка за европейско сътрудничество в образованието и обучението (до 2020 година) включва 4 важни цели:

- превръщане на ученето през целия живот и мобилността в реалност;
- подобряване на качеството и ефективността на образованието и обучението;
- насърчаване на равнопоставеността, социалното сближаване и активното гражданство;
- повишаването на творчеството и иновациите, включително и предприемачеството, при всички степени на образование и обучение [2].

Вниманието на ЕС, насочено към образованието и обучението не е случайност, а закономерност, следваща прозорливостта и отговорността на мисълта на 20 век.

През 1995 г. членовете на Европейската кръгла маса на индустриалците (ERT – European Roundtable of industrialists) разглеждат ключови за съвременните общество и икономика умения, които не се формират адекватно в образователните институции. Същевременно тези умения са фундаментални в подготовката на бъдещите граждани:

- умения за работа в екип;
- чувство за отговорност и самодисциплина;
- умения за вземане на решения, чувство за принадлежност, оценка, управление на риска;
- инициативност, любознателност, творчество;
- чувство за професионализъм, за високи лични постижения [1].

В своя доклад „Образованието – скрито съкровище“ Жак Делор казва, че „образованието е ядрото на развитие на личността и на обществото. Негова задача е да постави всеки един от нас в положение, в което могат да бъдат развити нашите заложиби, талант, творчески потенциал, включително отговорността за собствения ни живот и постигането на личните ни цели и реализация“. Дефинираните от него 4 стълба на

образованието са базата, върху която се градят съвременните разбираня за развитие и усъвършенстване на образованието:

ДА СЕ УЧИМ ДА УЧИМ И ЗНАЕМ

ДА СЕ УЧИМ ДА ДЕЙСТВАМЕ И МОЖЕМ

ДА СЕ УЧИМ ДА ЖИВЕЕМ С ДРУГИТЕ И РАЗЛИЧНИТЕ

ДА СЕ УЧИМ ДА БЪДЕМ, ДА СМЕ НИЕ (А3) [3].

В основата на тези документи е заложена важната и отговорна идея на времето – да се развият и използват пълноценно, целенасочено и творчески личностните качества, заложиени във всеки човек. Образованието и обучението са двигателите на този процес, носещ смисъла на откриването, усъвършенстването и проявлението на тънките и невидими нюанси на човешката природа и същност.

Често се пише и говори за т.нар. меки умения (soft skills). Те се отнасят до определени черти от характера и поведението на отделния човек, отношението му с другите хора, принадлежността му към групата или лидерската му изява. И ако т.нар. твърди умения (hard skills) касаят професионалната сфера на лично проявление, то меките умения са тези, които правят едни хора по-успешни от други. Не само на професионалното поприще, а и в проявлението им на сцената на живота.

„С течение на времето сме осъзнали и утвърдили, че професионалните умения могат да бъдат преподавани (вие не се раждате инженери, копирайтъри или дори графични дизайнери, така че явно това са неща, на които можете да се научите), но сме избягали от отговорност, когато става въпрос за неща като способност за взимане на решения, активно участие, липса на страх от провал, говорене с увереност, работа в екипи, осъзнаване на истината, споделяне на истината, вдъхновяване на останалите, полагане на допълнителни усилия, загриженост и желание за промяна“ [4].

"Soft skills" или "Меки умения" е термин, който се използва, за да определи черти от поведението/характера на човек: лични навици, език, начин на комуникация, управление на хора и задачи, лидерство и т.н., умения, които характеризират отношенията с други хора. Меките умения се различават от твърдите най-ясно по измеримостта си - Твърдите умения обикновено са количествено и/или по-степенно измерими (степен на знание на чужд език, за работа със софтуер или за строителство), докато меките умения са наблюдаеми, по-трудно количествено измерими и са видими предимно в оценка на качеството у даден човек [5].

Според Сет Годин има 5 големи категории умения, всяка от които има множество подкатегории [4]:

- Самоконтрол – умение да се правят нещата в дългосрочен план
 - гъвкавост, готовност за отклик към критика, емоционална интелигентност, ентузиазъм за работа, етичност, издръжливост, конкурентоспособност, отдаденост, приятелско отношение, самоосъзнаване, честност, увереност и др.
- Продуктивност – да се изпълняват задачи, които не са стандартни и измерими
 - латерално мислене, поставяне на цели, внимание към детайла, проучване на информация, умение за слушане и др.
- Мъдрост – опитът превръща във възрастни и пораснали хора
 - артистичен усет, емпатия към хората, креативност при сблъсък с предизвикателства, критично мислене вместо безропотно изпълнение, менторство, общуване с хора от други култури и др.
- Възприятие – да се забелязват неща, преди други да ги посочат
 - стратегическо мислене, преценка на хора и ситуации, дизайн мислене и др.
- Въздействие – харизматичност
 - вдъхновяване на околните, изграждане на екип, лидерство, отстояване на идеи, разказване на истории, преформулиране на проблем или предизвикателство, убедителност, управление на таланта, яснота на езика и изказа и др.

Заниманията с изкуство са мощен стимул при развитието и усъвършенстването на гореизброените категории на меките умения. Любознателността на децата се провокира от различния език на изкуствата, от нестандартния начин на изява на чувства и мисли, от богатството на „невидимата“ образност, от възможността да изразят себе си чрез средствата на различните изкуства.

Музиката е един от необятните светове на изкуството. Тя учи да се мисли творчески. Запознава със световната музикална култура. Изразява емоциите без думи. Носи радост и удовлетворение у децата.

Цел на предложеното изследване е да се провери доколко образователното ядро Музикална практика (Възприемане и Възпроизвеждане), основано на познанието от разбирането и осмислянето на

образователното ядро Елементи на музикалната, развива меки умения у децата, изучаващи образователно направление Музика в начална училищна възраст (1 – 4 клас).

Задачи:

- да се подберат подходящи методически похвати с цел осмисляне връзката между Музикална практика и Елементи на музикалната изразност;
- да се подберат подходящи критерии за анализ на взаимната връзка Елементи на музикалната изразност – Възприемане, Възпроизвеждане – меки умения;

Методи – наблюдение, анкета

Критерии и показатели

Критерий 1. Адаптивност

Показатели:

1. Изпълнява поставената задача самостоятелно
2. Изпълнява поставената задача в група
3. Реагира правилно/неправилно на диригентски жест

Критерий 2. Работа в екип

Показатели:

1. Преодоляване на лични чувства или различия в група при изпълнение на задачи
2. Поемане на отговорности в група при изпълнение на задачи

Критерий 3. Комуникативност

Показатели:

1. Използване на словесни и невербални знаци при изпълнение на задачи
2. Оценка на реакцията на публиката

Критерий 4. Обратна връзка

Показатели:

1. Обективно приемане на конструктивна критика
2. Усъвършенстване на поставените задачи в контекста на конструктивната критика

Критерий 5. Самодисциплина и отговорност

Показатели:

1. Правилно разпределение на времето за изпълнение на поставените задачи
2. Лична и екипна отговорност при изпълнение на поставените задачи

Критерий 6. Постоянство

Показатели:

1. Внимание към детайлите при изпълнение на поставените задачи
2. Отделяне на необходимото време за преодоляване на трудности в поставените задачи

Критерий 7. Доверие

Показатели:

1. Развитие на чувство за постижение чрез преодоляване на трудностите при изпълнение на поставените задачи
2. Изграждане на чувство за увереност върху базата на постиженията

Предложените критерии и показатели са съобразени с работата в часовете по Музика в началното училище, както и със спецификите на образователните ядра Музикална практика и Елементи на музикалната изразност.

Предвид дългия и труден процес на музикалното образование и обучение, в контекста на възпитаване на полезни и необходими меки умения, работата по предложената тема би могла да се обобщи с думите на Волтер, изказани от героя му Кандид: „Трябва да работим градината си”.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Кръстева, А. 2004, Формиране на социалното познание на учениците чрез общуването, сб. Образование в глобализацията се свят. Велико Търново, с.236
- [2] Европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението (Образование и обучение 2020), <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/?uri=LEGISSUM%3Aef0016>
- [3] Делор, Ж. 1996, Образованието – скрито съкровище. Доклад на международната комисия по образование за XXI век пред ЮНЕСКО, С.
- [4] Годин, С. Нека спрем да ги наричаме „меки умения”, <https://medium.com/...bg/нека-спрем-да-ги-наричаме-меки-умения-98d6d5f768cd>
- [5] Георгиев, Г. 2018, ipc.bas.bg/media/DOGOVORI/BG05M2OP001-2_009-0023/Blanka_Program.pdf